CENZURAT.

Anul I. — No. 53. Un exemplar 2 Lei. Miercuri 5 Dec. 1923

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA: Strada Francisc Deák No. 2. Telefon 10-02. Manuscrisele nu se înapoiază.

Director-Fondator: ȘTEFAN MĂRCUȘ

ABONAMENTE: Apare de trei ori pe săptămână.
Pe o lună . . . . . 25 Lei
Pe un an . . . . . 260 Lei
In America . . . . . 3 dolâr

RĂVAS

Serbătorirea zilei de 1 Decembrie la Oradea-Mare a fost o manifestație importantă românească, și își are importanța ei incontestabilă și pentru minoritarii noștri. Manifestația lor a fost mai puțin sărbătorească.

Ziarele au adus în aceasta zi despre bucuria noastră report în 16 șire, pe când în 3 coloane, — 76 rânduri, — a raportat despre Ministerul Marx din Germania, ori a dat un raport pe pag. 9 a ziarului. In Bulevardul Regele Ferdinand erau 2 steaguri la Cercul Militar și la Banca Marmorosch, de altfel chiar și în timpul festivalului dela Primărie, magazinele erau deschise și târgul normal. Sunt fapte pe cari noi nu le comentăm. Luăm act, ca să aducem din nou dovada sentimentului și a situației.

***

Curba Lalescu vibrează ca acul magnetic. Pentru unii se urcă la valuta forte, pentru alții la valea gândurilor pentru existență. Funcționarii au legat speranțe de ea. Realitatea o prezintă cea mai caracteristică idiomă de „democrație". In urma împrejurărilor vibrațiile salariilor s'ar prezinta astfel: Un inspector dela administrația financiară cu delegație pe 3 județe încassează lunar 26.000 Lei. O funcționară dela Tribunal cu sporul curbei lunar 1300.

Un profesor care face misiune în „zona culturală" cu 50% peste salarul celorlalți colegi cu aceeași capacitate, iar profesorii dela liceele confesionale privesc spre cer, să'nspiră de dorul magnetismului care să încline Curba Lalescu și asupra capetelor lor.

***

Greșelile se arată atunci, când se dovedește imposibilitatea de acționare. La 1 Dec. s'a prezintat muncitorimea română să-și aducă omagiile sale, culturii românești. A fost cel mai frumos gest, posibil.

O mică observație. Muncitorimea românească odată organizată va trebui să desemneze un Comitet din sânul ei, pentru a o reprezenta la astfel de sărbători, elemente cari sunt aci, și pot să reprezinte în vorbă și'n scris sentimentele omagiale cari le împărtășesc.

Organizația este încă tînără, și va deveni tare prin forțele muncitorimii proprie intereselor sale.

Bănuiala!

O mare scriitoare franceză [1] *a spus cândva, că este deajuns să fii bănuit de dușman ca să devii dușman. Astfel e cazul și cu gazeta noastră, care totuși și-a pus în gând să nu fie dușmana nimănui; sau cel mult acelora ce nu se pot împăca cu un curent cu adevărat romînesc, dezbrăcat de orice concepție strîmtă de suflet.*

Bănuiala face pe mulți să ghicească intenții pe care sufletul curat nu este în stare să le aibă. Bănuiala clădește fantasme amenințătoare și caraghioase, pe care nu le găsești însă decât în sufletul bănuitorului.

E destul să fie un Mărcuș conducătorul gazetei și să devie **organul de luptă** *al unilor; iar pentru alții cari mai văd alături și ortodoxi ca Bota și Samarineanu bănuiala este mai mică, de oarece avem și noi de-ai noștri?! E destul să fie macedoneanul Samarineanu și ardeleanul botezat în București — sau ardeleanul renegat — ce iscălește mai jos — ca gazeta să devină* **arma de luptă** *a regăștenilor. E destul să lovești în câțiva bihoreni, în care toți văd o rușine și gazeta devine însultă Bihorului.*

Dar nimeni nu se ostenește să desprindă, nu din imaginația încâlcită a bănuelii, ci chiar din rândurile scrise în această gazetă, aerul curat românesc, descărcat de orice patimă, de orice motiv de ură și mai presus de certurile trecătoare dintre frați. Bănuitorii când pun mâna pe gazetă, fără să fi început încă a citi **știu** *ceace este scris în ea: iar când în fuga ochilor, proectând din sufletul lor bănuitor idei ce nu sunt așternute în slovă, încep să citească totuși, în fiecare literă, în fiecare cuvânt, după fiecare cotitură de frază, ei văd dușmanii. Dar nu bagă de seamă că acolo i-au așezat tomai ei cu închipuirea lor și că se sperie de propria lor operă. Iar dacă pe lângă bănuială se mai adaogă și alte nuanțe negre ale sufletului, ca răutatea bunăoară, atuncea dușmanii apar și mai neînpăcați și lupta începe de la niște umbre ca să treacă apoi în realitate. Și astfel, mânați de umbre negre, făurite de bănuială, o jumătate din neamul nostru se dușmănește cu cealaltă jumătate; o jumătate din sufletul nostru creștinesc se ceartă cu cealaltă jumătate și peste tot bănuiala ne înjumătățește.*

Numai în felul acesta se poate pricepe de ce gazeta noastră unora li-se pare că lovește în Bihoreni, când ea lovește în ticăloșii Bihorului fie că sunt localnici fie că au venit din regat. Numai astfel se explică spiritul regătănist sau pentru alții regionalist al gazetei noastre, deși ea nu este decât spiritul curat al unui neam. S'ar aștepta să se precizeze în foile noastre nume, să se dea pe față acte compromițătoare, să se arate cum sunt rufele noastre. Se înțelege însă, că o gazetă de propagandă românească nu își poate croi drum frumos pe murdării: chiar când lovește ea nu numește, ceeace explică de ce mulți greșesc și iau din ea ceeace nu-i pentru ei.

O gazetă de propagandă românească va respecta munca Bihoreanului tot atât ca și pe a regăteanului, înțelegând prin Bihorean nu un locuitor ticălos, ci un muncitor folositor Bihorului, fie că s'ar fi născut el aici fie că ar fi venit. Bihorul însuși va refuza să numească de bihorean pe cutare curățitor de cizme ungurești, pe cutare despoiator al țărănimii sărmane, pe cutare ticălos, fie că ar fi de aici fie că ar fi de acolo.

Lăsați dar bănuila și veți citi în gazeta noastră lucruri mai frumoase, tot atât de frumoase și de înalte, după cum vă va fi sufletul. Atunci nu veți mai arunca cu noroi în cei ce muncesc în acest Bihor tot atât ca și cei-ce, născuți aici, muncesc și ei. Puțină putere de înălțare sufletească și vremurile vor fi mai limpezi.

George Bota.

[1]) M-me de Sévigné.

Disolvarea comisiilor de locuințe

Că o măsură transitorie, în baza unui ordin al Ministerului de Interne, s'a constituit și la Oradea-Mare o comisie de cartiruire sub prezidența d-lui Comandant al Garnizoanei colonel Ioanid, care comisie s'a îngrijit de cartiruirea ofițerilor-funcționarilor aflați fără — locuințe. Faptul de altfel este destul de cunoscut.

D-l Prefect V. Hodor ne informează, că comisiile vor fi desființate și pe baza normelor de rechiziționare se va înființa o nouă comisie; constătătoare din pref. județului său, din Com. Cerc. de recr. și Adm. financiar.

Existența comisiei, sub orice formă, la Oradea-Mare este o necesitate primordială, și anume pentru acei muncitori modești ai Statului, cari nu sunt în situația fericită de a publica prin ziare că-și caută casă în centru cu 3 camere până la suma de 400.000 Lei. Dar și pentru aceea, că nu fiecare este în situație că venind de 2 luni la Oradea-Mare, în acest timp să-și arangeze și drepturile de cetățenie, și să ocupe o locuință cu 5 camere și accesorii, după cum este cazul din Cal. Dorobanților (Str. Rulikovszky).

D-l Prefect V. Hodor despre conferința prefecților din București

Reîntors dela conferința prefecților din București d-l prefect al județului Bihor, inspector general, V. Hodor a binevoit a ne da următoarele informații:

D-l Primministru a invitat prefecții la o colaborare cât mai strânsă cu toate autoritățile ca în felul acesta să se poată servi interesele populației. S'a ordonat că șeful administrației împreună cu toți șefii județeni și anume șu primmedicul, medicul veterinar primar, consilierul agricol, administratorul financiar, comandantul jandarmeriei, șeful Casei Cercuale și primpretorii respectivi, trimestrial să facă inspecții pe plăși. Inspecțiile vor fi inainte publicate, și toți aceia cari au vre-un năcaz se vor prezenta comisiei la locul destinației. Plângerile vor fi luate în proces verbal, și încât este posibil vor fi judecate imediat. Aceasta măsură servește ca o orientare generală bine venită tuturor șefilor din administrație.

S'a aprobat bugetul județului aproape în întregime, luând în tablou suma de 800.000 Lei pentru repararea clădirilor.

La oraș s'a aprobat avansarea unor funcționari, al căror nume va fi publicat după ce vor sosi decretele regale.

In ce privește inspectoratele administrative, organizarea lor definitivă nu este clarificată. Diferitele versiuni nu corăspund adevărului. Se va lua hotărâri în aceasta privință numai după ce va studia situațiile la fața locului d-l ministru Tătărescu; care va sosi în curând în localitate.

Pentru realizarea ordinului emanat în chestiunea reformei agrare, pentru reziliarea contractelor la rezervele statului s'a convocat d-nii primpretori la Prefectura județului, la o conferință de orientare pe ziua de 5 Decembrie.

*

Măsurile luate vor servi spre binele comun. Măsura inspecțiilor va avea rezultatele practice netăgăduite.

Pe Luni la orele 5 p. m. au fost convocați la Prefectura județului toți șefii de serviciu, și s'au luat informații cu privire la inspecțiile puse în vedere în urma ordinului d-lui Primministru.

Descoperirea unei contrabande de ouă și piei

In noaptea zilei de 1 Decembrie d-l Horvath Iosif, șeful secției contravenților din prefectura de poliții Oradea-Mare, a reușit să prindă o contrabandă evaluată la aproape jumătate milion.

Bănuind că la frontieră, din cauza defecțiunii acestea, se trec diferite obiecte, în mod clandestin, d-sa sa pus la pândă la fața locului și a reușit să prindă la un kilometru de Salonta-Mare, o căruță în care se treceu în Ungaria 60.000 ouă și o camionetă cu piei de miel, iezi și vite mari.

Intreaga contrabandă a fost transportată în Oradea și predată cu vehicule cu tot șe- fului vămii și parchetului.

Problema socială a muncitorilor

Reforme, cu toţii ne credem în stare să facem; puţini însă sunt în stare a pătrunde cu adevărat sufletul poporului şi al muncitorimei.

In orice meserie, cârpaci sunt destui, artişti sunt mai puţini şi numai unul poate fi acela care să atingă culmile cele mai înalte.

Multe reforme s'au făcut pentru muncitorime, dar foarte puţine li s'au potrivit, căci unii reformatori au căutat să o ia prea înainte, alţii au rămas prea înapoi şi nici unii n'au fost când-va la punct cu această chestiune.

Eu cred că de aceea muncitorimea ne-a fost străină cu sufletul, deaceea a îngroşat totdeauna rândurile socialiştilor internaţionali, de aceea a avut mai mult sau mai puţin atitudini vrăjmaşe faţă de idea de Stat, fiindcă nimeni la noi nu s'a scoborât în mijlocul acestei muncitorimi să-i studieze sufletul în mod sincer, să-i cunoască psihologia în mod real.

Dar iată că azi ne găsim la un mare prag al istoriei omeneşti.

Din grozavele frământări sociale prin care am trecut şi trecem în ultimul timp, *două adevăruri* mari par să se desprindă:

1. Pentru progresul omenirei, clasele sociale au nevoe una de alta pentru a se sprijini reciproc şi nu se pot substitui una celeilalte, fiecare având-şi un rol definit.

2. De o uniformizare, pentru reducerea societăţei la o unică clasă socială omogenă — pretutindeni aceeaşi — nu mai poate fi vorba, căci aceasta ar însemna reîntoarcerea la barbarie, la animalism.

Cuvântul „egalitate" în accepţia sa absolută, în materie socială, nu poate avea sens; el reprezintă o noţiune numai relativă care se rapoartă, care este în funcţiune de anumiţi factori de viaţă a întregului organism social în mers, în transformare.

Acest termen mai degrabă ar putea însemna *echilibru*, căci după cum universul nu poate fi oprit în loc, după cum mişcarea atotputernică şi eternă — care însufleţeşte materia şi-i dă *existenţă, fiinţă, suflet* — nu se poate opri, după cum *stabilitate absolută*, petrificare absolută deci nu poate exista ci numai *echilibru*, tot aşa evoluţia socială nu ne va duce nici odată la o suprimare a claselor, la o denegare însă-şi a acestei evoluţiuni, ci numai la o mai mare solicitudine reciprocă a claselor pentru menţinerea unui echilibru echitabil, cât mai cinstit aşa dar, cu putinţă.

Şi dacă astfel stau lucrurile azi, ceam făcut noi până acum pentru o armonizare între clase, pentru o înţelegere de sprijin între unii şi ceilalţi şi pentru ca societatea să nu mai reprezinte două tabere care se urăsc una pe alta, care caută să se escludă una pe alta?

Marele învăţător al neamului, d. N. Iorga, făcea unde-va — cu privire la clasa muncitorilor, — o adâncă constatare:

„Cine i-a iubit, sau cine s'a făcut măcar că-i iubeşte, acela i-a avut!"

Muncitorii se găsesc azi la o răspântie; ei caută noi orizonturi către care să se îndrepte. Ce răsăriturí le vom arunca noi în cale; îi vom lăsa în voia soartei să apuce la întâmplare orice drum şi apoi să strigăm că sunt răi, că urăsc celelalte clase care azi nu le întind nici o mână de ajutor, care nu caută în cel mai potrivit timp să-i îndrumeze spre limanul adevărului, moralei, culturii?

V. G. Toescu.

Ştiri mărunte

Din Ţară

— Vineri la ora 9 s'a ţinut un consiliu de miniştri în care d-l I. G. Duca, a expus stadiul tratativelor comisiunei român-ungară în chestia întrebuinţării limbei române în şcolile minoritare — chestie cu care s'a ocupat consiliul — nu s'a comunicat nimic dacă s'a luat vr'o hotărâre sau nu.

— Miercuri s'a judecat la Casaţie cererea de a fi puşi în libertate pe cauţiune morală a studenţilor acuzaţi pentru complot contra unora din miniştri. Hotărârea s'a amânat pentru Vineri

— Au sosit din Franţa 33 lăzi cu bancnote noi pentru Banca Naţională.

— Regina Marioara împreună cu prinţul moştenitor Iugoslav s'a întors, din Bucureşti unde au stat câtva timp, la Belgrad.

— La ziarul „Lumea" din Iaşi s'a devastat din nou. Aceasta este a 6-a.

— In Cluj s'a descoperit o bandă care falsifica diplome de bacalaureat.

— La Asău a avut loc un groaznic accident de tren în care şi-au găsit moartea 4 inşi şi sunt numeroşi răniţi 10 vagoane s'au sfărâmat.

— Comitetul profesorilor dela facultatea din Iaşi a cerut demisiunea imediată a d-lui Dr. Bacaloglu din decanatul facultăţii de medicină.

— Trenul accelerat Bucureşti—Cernăuţi a fost atacat cu pietre la ieşirea din staţia Muncel. Geamurile dela vagonul cu destinaţia Praga au fost sparte şi mulţi călători răniţi.

— Intr'o comună lângă Iaşi s'a descoperit o fabrică de falsificat bancnote şi s'au arestat 5 persoane cu o sumă de 250 mii lei bancnote false.

— S'a prelungit termenul de inscriere şi depunerea actelor, până la 1 Iulie, a mobilizaţilor cari au dreptul la improprietărire.

TEATRU • LITERE • ARTA

Turneul I. Manolescu

Pierduţi în întuneric — 3 acte de Roberto Bracco.

Duminecă seară trupa în frunte cu *Ion Manolescu* a jucat pe scena teatrului „Regina Maria" piesa italienească „Pierduţi în intuperic" în care, marele artist, are două roluri.

„Pierduţi în întuneric" e o piesă în care autorul se coboară în lumea celor mulţi, în lumea mizeriei, din care smulge un crâmpeiu de realitate. Bracco pare a cunoaşte bine marea masă a poporului italian, ca şi Gorki pe cea rusească. Ambii văd suferinţa, ticăloşia şi depravarea în care se zbat atâţia şi atâţia bătuţi de soartă.

Cu mai puţină artă decât Gorki, cu mai puţin realism, caracteristic literaturii ruşeşti, cu mai mult sentimentalizm însă şi cu toate dulcegăriile caracteristice literaturii italiene, Bracco îşi încheagă piesa, care ar fi putut foarte bine fi în 2 acte.

Subiectul este următorul. Un orb şi o cerşetoare tânără şi frumoasă, ambii fii ai păcatului, îşi leagă soartea într'o noapte furtunoasă şi fug în lume pentru a scăpa, unul de mizeria localului unde cântă fără plată şi unde este tratat rău iar cealaltă din mâna poliţie'.

Trăesc împreună, într'o cocioabă mizerabilă şi umedă dar liniştiţi şi mulţumiţi. Orbul dă lecţii de canto cerşetoarei care face progrese frumoase şi este admirată prin localurile unde cântă, acompaniată de orb

Dar soarta îi urmăreşte. Păcatul şi ispita îi dau târcoale şi chiar în aceiaşi zi în care el îi spune că atunci când îl va părăsi să nu-i spună nimic, ci, numai atât, să stingă candela care vecinic stă aprinsă, îl părăseşte pentru a se deda prostituţiei.

Acesta e subiectul pe care-l trateaz cele 2 acte: primul şi ultimul. Al doile pare cu totul de prisos. Un act întreg în care ducele de Veneţia e pe moart nu ne aduce nimic comună cu acţiune piesei ci faptul că el a avut odată o fat care, dându-i fecioria pentru câţi-va arginţi a rămas însărcinată dând naştere unei fetiţe.

Dar lucrul acesta îl putea spune în 5 cuvinte unul din persoanele celor două acte. Poate că autorul a vrut să înfăţişeze publicului — care şi aşa cunoaşte în destul — deosebirea de trai a claselor. E prea mult însă un act, zvârlit la întâmplare pentru atâta lucru.

Interpretarea a fost admirabilă. Ion Manolescu în rolul Orbului într,o aparentă liniştită, a ştiut să exteriorizeze aşa cum numai d-sa o poate face, tot zbuciumul lăuntric.

Intreg ansamblul a fost bine căci era în elementul său. Cuvinte de laudă avem pentru cerşetoare care-a jucat cu o naturaleţe mult promiţătoare.

Cărţi primite.

A apărut. „Ghidul" oraşului Oradea-Mare întocmit de funcţionarul superior de poliţie Iosif Horváth. Conţine planul oraşului, adresele, instituţiile, întreprinderile comerciale şi industriale, comunele judeţului Bihor, reţeaua telefonică, taxele postale, tariful birjarilor, etc. Se poate procura dela toate librăriile. Un exemplar de 240 pagini. Lei 75.

A apărut. *Biblioteca Minervă No. 120*, editura: „Cartea Românească. „Icoane din viaţa plantelor şi animalelor" de C. Ewald. Preţul 3 lei.

Jocuri şcolare de Const. Soltuz. Preţul 22'50 lei. De vânzare la principalele librări din ţară.

CATALOG.

Cu preţurile curente ale mai jos **să fac eftin după măsură** şi după modele de modă de saizonului

costumuri de bărbaţi raglane pardesiuri mantale de iarnă cari satisfac pretenţiile tuturora la

Iuliu Gergely

croitorie bărbătească

Bulev. Regele Ferdinand No. 55

1 Sacco după măsură din stofe jumătate lână neagră, sură, ori în alte culori L 1850—1980
2 Din material curat din lână în diferite culori sacco după măsură . . . L 2200—2380
3 In culori de modă I-a material din lână sacco după măsură . . . . . L 2780—2930
4 Din materiale de primul ordin din străinătate sacco după măsură . . . L 3280—3500
5 Pardesiuri, raglane şi mantale de iarnă dela 1750 Lei în sus
6 Din materialele cele mai fine şi pe lângă preţuri cari se vor fixa la comandă să efectuează costume de ceremonie şi alte specialităţi.

Cetiţi ziarul

„Vestul României"

apare de trei ori pe săptămână.

Aprovizionaţi Vă cu

Cărţi, Reviste, Ziare,

Jurnale de modă

dela biroul de ziare

„SIMPLON"

Oradea-Mare

Pasagiul „Vulturul Negru"

De vânzare imediat o cârciumă în târgul vitelor. Se va informa în: **Strada Pecze No. 21.**

1 Dec. 1923.

Cuvântarea d-lui I. Cosma profesor.

Poveştile bătrâne sunt pline de înţelepciune. In ele precum şi în poeziile şi mai ales proverbele poporului sunt depuse experienţele lui, folosul tras din păţaniile lui; înţelepciunea lui de veacuri.

Pentru aceea vă port cu gândul la începutul vorbirii mele de azi prin lumea măeastră a poveştilor bătrâne ca să uitaţi că sunteţi la o adunare chemată anume să vi se spună ceva, şi să credeţi că sunteţi la D-Voastră acasă, în şezătoare sau la desfăcut de cucuruz, şi nu ascultaţi glasul meu ci glasul povestaşului iscusit, al unui bătrân plin de experienţă şi 'nţelepciune.

Ne expune povestea bătrână că Făt-Frumos în lupta cu smeul, de câteori vrea să câştige puteri noi, iua contact, se izbea de pământ.

Pământul, cu care trebue să luăm noi contact în continuu, de care trebue să ne izbim mereu este: amintirea zilelor mari.

Făt-Frumos a luptat cu smeul, noi ne luptăm cu balaurul cel cu şapte capete.

Smeul ori şi cât ar fi fost de puternic avea un cap şi după ce Făt-Frumos după multă trudă şi luptă l-a înfundat în pământ până'n grumazi, i-a retezat capul.

Dar Ercul, un alt strămoş de-al nostru din vremea poveştilor, n'a putut face la 'nceput nimic cu Hidra dela Lerna căci în locul fiecărui cap tăiat creştea altul mai puternic.

Hidra balaurul este duşmanul nostru, a cărui capete ne'nconjoară din toate părţile, sunt la răsărit, la apus, capetele lui sunt afară de noi, între noi şi în noi.

Capetele hidrei dela Lerna erau *mari*, capetele bălaurului nostru sunt mici, capete de şarpe cari încap până şi în propriul nostru piept.

Dintre aceste capete cele mai periculoase nu sunt cele dela răsărit, nici cele dela apus, nici cele din jurul nostru, cele mai periculoase sunt cele dintre noi şi mai ales cele din noi.

Pentru extirparea, nimicirea, pentru arderea acestora, avem lipsă să ne izbim încontinuu de pământ, avem lipsă de amintirea zilelor mari, să bem apa din isvoarele mântuitoare, care este puterea de viaţă a neamului nostru manifestată în exemplele trecutului, (faptele măreţe).

Ce a fost 1 Decembrie 1918?

Voi toţi ştiţi foarte bine ce a fost! Românii din Ardeal, Crişana, Maramureş s'au adunat la Alba-Iulia şi au zis într'un cuget şi o simţire: Noi, fraţi răsleţiţi, despărţiţi de mama şi fraţii noştri prin Carpaţii seculari, prin suflul dragostei noastre de mamă şi de frate: dărâmăm Carpaţii, dărâmăm toate stâncile, ce ne 'mpiedecă de a ne uni.

Ce-a fost această mare zi?: a fost dreptatea dată de istoria unui popor, care a suferit mult, care, şi prin răbdare a meritat să aibă această sărbătoare.

Câtă netălnuită, adâncă înţelepciune este în poverbeştile poporului nostru; căci acest popor, care în mare parte nu ştia scrie, atunci când nu ştia scrie, şi-a scris nepăsător istoria sa, în poveştile sale, căci istoria acestui popor este istoria lui Făt-Frumos. Căci acest popor urmaş de împăraţi, a ajuns prin blândeţea, prin cultura inimii sale, sluga tuturor popoarelor chemate şi nechemate, cari au trecut cutropitor peste el şi a pregătit prin truda lui masa, din care s'au înfruptat şi a aşternut patul pe care s'au odihnit, neoboselile şi lipsa de activitate a naţiunilor stăpâne, care au trăit din activitatea truda şi sudoarea poporului nostru, fără să-i plătească în schimb pentru atâta credinţă şi răbdare, decât cu robia şi întunerecul în care l-a ţinut veacuri de-arândul.

Intocmai ca şi Făt-Frumos care ajunge în slujba când a lui Roş, când a lui Verde Impărat — şi este silit să facă faptele cele mai primejdioase, aduce cloşca cupui de aur, aduce apa vieţii de unde se bat munţii'n-capete, — toate însă pentru folosul împăratului hain, precum şi poporul care a creat aceste poveşti: toate faptele măreţe, toate luptele cu a căror izbândă se lăudau popoarele ce ne-au aservit, noi li le-am câştigat, noi cu piepturile noastre cu sângele nostru, cu preţul vieţilor iubiţilor noştri fii. Şi dacă au fost stăpânii noştri apărătorii Scorpiei prin veacul al XV şi XVI în contra puterii cutropitoare a Turcilor, ei care se laudă mereu, au fost dar apărători ai Europei cu piepturi, sânge şi vieţi de români.

(Carol Robert — Matei Corvinul).

Şi Făt-Frumos a îndeplinit — vitejeşte — toate faptele cu cari a fost încredinţat ca să fie prăpădit, — a învins pe împăratul hain şi şi-a sărbătorit învingător mândru, iubit şi stimat de toţi cei-ce l-au ajutat în această luptă uriaşă, mare şi cruntă, unirea sa cu eroina zinelor, cu Ileana Cosinzeana.

(Va urmà).

† Episcopul Széchenyi

Unul dintre stâlpii bisericii romano-catolice, un aristocrat maghiar, rămas în România-Mare, a reposat Inntru D. Contele Nicolae Széchenyi episcop al diecezei romano-catolice din Oradea-Mare a părăsit cele pământeşti, şi-a dat sufletul Sâmbătă la orele 9½ seara în Sanatorul Pajor din Budapesta.

Episcopia romano-catolică în urma împrejurărilor noi a fost împărţită în 2 părţi. O parte a căzut cu sediul şi palatele princiare, — clădiri din renaissance-ul, Orăzii-Mari, — României; iar partea cealaltă cu sediul. Giula Ungariei. Episcopul în urma situaţiilor nou creiate, susţinându-şi dreptul de a fi membru al Senatului maghiar a fost şters dintre membri Senatului român. In anul 1911 a venit la conducerea Episcopiei din Győr unde a fost numit în anul 1908. Doctor în ştiinţele teologice dela Universitatea din Budapesta descendent al unei familii aristocrate, creşterea i-a dat posibilitatea să cunoască şi să vază tot ce a fost bun şi frumos. Maghiar conştiu şi intransigent, cu greu a putut privi prăbuşirea puterilor cari a reprezentat testamentul primit în fruntea Episcopiei.

Cu moartea sa Episcopia sa ajunge în situaţii grele. Concordatul cu Roma nu s'a legat. Incercările d lui fost ministru Goga au fost întrerupte prin venirea noului guvern şi de atunci situaţia catolicilor nu este pe deplin clarificată Conform normelor în 8 zile după moarte, colegiul canonicilor va alege un conducător din sânul lor. Complinirea scaunului se va face după ce concordatul va stipula noua situaţie. Moartea a urmat după o operaţie de apendicită. Pacientul suferind de cord, organismul nu a putut rezista. In 18 Noembrie s'au arătat primele simptome. Atunci din prevenienţa autorităţilor româneşti, — episcopul fiind la Oradea-Mare, — medicii lui din Giula, Ungaria, au primit permis de a intra în ţară fără paşaport. Inmormântarea are loc Marţi în Budapesta, unde au plecat şi reprezentanţii capitlului romano-catolic.

Marţi dimineaţa s'a oficiat un serviciu divin la Catedrala romano-catolică din localitate la care au luat parte şi autorităţile româneşti în frunte cu Prefectul, Primarul, Consiliul orăşenesc, Prefectul Poliţiei, etc. P. S. S. Episcopul Roman Ciorogariu a prezentat la episcopia Romano-catolică, condoleanţele bisericei greco orientale, Canonicii Dr. Iacob Radu şi Ciceronescu condoleanţele bisericii române unite, iar autorităţele locale condoleanţele populaţiei şi instituţiilor pe cari le conduc. A murit un om integru, un păstor iubit de credincioşii săi.

Doriţi să vă

aprovizionaţi eftin cu albituri şi cioarapi? Incerca-ţi odată la

Bermann

Pasagiul „Vulturul Negru"

O comemorare

Reflecţii cu ocazia zilei de 1 Decembrie

Ziua de 1 Decembrie pentru Poporul Român, începând cu anul 1918, trebue considerată, în ultima analiză, ca momentul când se sărbătoreşte dreapta sentinţă pronunţată în favorul Românismului, după dezbaterile unui îndelungat proces istoric.

Inchearea acestui proces — în care violenţa părea atot puternică — poate servi ca un argument mai mult pentru teoria ştiinţifică a istoriei, care susţine că în evoluţia popoarelor domină anumite legi determinate.

Că jertfele noastre şi dreptatea cauzei au contribuit la săvârşirea măreţului act din 1 Decembrie 1918, dela Alba-Iulia, este incontestabil; că norocul ne-a favorizat se poate iarăşi admite. Dar pentru cunoscătorul istoriei Poporului Român nu se poate să nu existe convingerea că Unirea, trebuia în mod necesar să se producă în acest veac, al cărui început încă a văzut pusă proplema naţionalităţilor. Pe de altă parte ideia solidarităţei româneşti şi a coştiinţei naţionale — ajunsă la maturitate — aştepta realizarea ei practică, care trebuia să fie ocazionată de un eveniment internaţional. Şi răsboiul mondial cu desfăşurarea şi incheerea sa ne-a adus şi „plinirea vremei" mult aşteptate.

Comemoria zilei de 1 Decembrie, care trebue să ne sădească în suflete convingerea în solicitatea operei săvârşite, trebue în acelaş timp să ne îndrepte gândurile şi către toţi aceia care — în trecutul neamului nostru — în mod conştient sau inconştient au contribuit la desvoltarea solidarităţei şi conştiinţei naţionale.

Trebue deci să ne gândim la acei numeroşi boeri pribegi fugari din motive politice — care în veacurile al XIV, XV şi XVI veneau în Ardeal, aducând în mijlocul confraţilor limba, credinţa şi gândirea românească — şi în mod inconoştient deci aruncau sămânţa ideei de solidaritate, mult desvoltată şi prin venirea nenumeroşilor domni fugari din principate — care trăiau apoi în mijlocul prietenilor Ardeleni.

Trebue să ne reamintim opera politică trecătoare a lui Mihaiu Viteazul şi acea operă de unificare religioasă între românii din ţara Românească şi cei din Ardeal — cari deşi poate inconştient — naţional organizată, a dat rezultate aşa de măreţe pentru solidaritatea noastră. Nu trebue uitată nici intenţia lui Constantin Brâncoveanu, care, în 1694 voia să-şi căsătorească o fiică cu principele de Lichtenstein pe care, lăsându-l în scaunul Munteniei, el să treacă în Ardeal, în vechiul scaun al „Craiului Mihaiu", unde îşi crease multe simpatii prin preocuparea lui de soarta bântuitei biserici româneşti. Aducerea aminte trebue să se îndrepte şi către acei admirabili organizatori ai şcolilor din Blaj, de unde porneşte primul curent cultural de sesrobire a neamului.

Totul ne îndeamnă să aducem omagii cultivatorilor conştiinţei naţionale, care dacă n'au avut norocul să vadă rezultatele muncii lor, trebue ca memoria lor să fie slăvită de noi, cei mai norocoşi decât dânşii. — Pentrucă după cuvintele marelui Emil de Savelay „conştiinţa naţională este forţa supremă a unui neam, care nu poate fi înăbuşită de nici o sforţare omenească.

Şi în acelaş timp, în această zi de comemorare, dorul nostru trebue să se îndrepte spre cultivarea şi în viitor a acestei „conştiinţe" care singură poate asigura dăinuirea României-Mari.

Căci, ceea ce face tăria popoarelor, e acea legătură naţională atât de strânsă, încât nimeni nu ştie cum a ajuns să fie legat. dar nimeni nu e în stare să distrugă ceea ce uneşte pe toţi membrii de acelaşi graiu şi sânge ai unei societăţi întregi.

Gh. Sofronie,
Prof. lic. „Em. Gojdu".

Neregulile dela consilieratul economic al oraşului

Vineri a plecat la Bucureşti o delegaţie a composesoratului din Velenţa Oradiei, formată din 64 agricultori, pentru a protesta contra numirei d-lui D. Ionas în postul de consilier economic al oraşului. In fruntea acestei delegaţii este d-l Dance. Din memoriul pe care această delegaţie îl va prezenta, atât ministerului preşedinte cât şi d-lui ministru general Tr. Moşlu, şeful organizaţiei liberale din Bihor, extagem următoarele acuze care se aduc d-lui Ionaş.

1. N'are decât 6 clase elementare şi şcoala de sergenţi.

2. A înstrăinat în mod ilegal şi abuziv cantităţi însemnate din cerealele oraşului avute sub a sa pază.

3. A ridicat mobilierul primăriei şi şi-a mobilat locuinţa sa particulară.

4. Şi-a însuşit 2 covoare pentru trăsuri în valoare de 3400 lei.

5. Şi-a însuşit 2 aparate de gimnastică din sala pompierilor orăşeneşti

6. A luat un car (camion) cu tablă din ferma oraşului şi l-a trimes tatălui său.

7. Şi-a încălzit locuinţa sa particulară cu lemnele oraşului.

8. Şi-a întreţinut o vacă cu nutreţul oraşului.

9. Şi-a mânat vaca în ciurdă fără ca să plătească taxa de păşunat reglementară.

10. Fără autorizaţia consiliului şi d-lui Prefect, a luat în folosinţă proprie o grădină orăşenească pe care a cultivat-o şi-a sămănat-o prin 17 zileri angajaţi şi plătiţi de către oraş.

11. A cedat o parte din moşia oraşului în folosinţă particulară, fără nici o autorizaţiune legală şi fără nici o recompensaţie de către oraş.

12. Fratelui său Mihail i-a dat în folosinţă un pământ orăşenesc în mărimea de 2 jugh., fără ca oraşul să fi primit vre'o recompensă.

13. A incassat bani publici pe cari nu i-a vărsat în cassieria oraşului şi nu i-a jurnalizat ci i-a băgat în buzunarul sau propriu.

14. A folosit căruţele orăşeneşti pentru scopurile sale particulare astfel că şi-a transportat nutreţul său propriu de pe hotar cu 22 căruţe orăşeneşti, fără ca oraşul să fi fost cu ceva recompensat şi fără ca să fi avut pentru aceasta autorizaţia consiliului orăşenesc.

15. In mod abuziv a cedat tăietorului de lemne Krupka pentru folosinţă particulară un conduct electric care prin aceasta folosinţă s'a ruinat astfel încât i s'a cauzat oraşului o pagubă de 5—6000 Lei.

16. A incassat taxe publice în mod ilegal.

17. In calitate de mânuitor de banca Publici a ridicat din propria sa casseria suma de 887 Lei 10 bani, ca „spese personale" fără ca să fi avut ordinul de plată reglementar.

Am vrea să ştim ce măsuri s'au luat de către d-l primar contra furturilor din bunurile primăriei, precizate mai sus. D-sa împreună cu consiliul şi d-l Prefect pot da sancţiuni. Iar în caz când aceste fapte nu sunt adevărate,aşteptăm un comunicat prin care să se desmintă şi darea în judecată pentru calomnie a acuzatorilor.

JULIU GERGELY
CROITOR CIVIL ŞI MILITAR

Mare magazin de rechizite
UNIFORME şi CHIPIURI

Oradea-Mare, Bul. Reg. Ferdinand, 55

Croitorul

ALEX. KOROM

confecţionează cele mai moderne costume bărbăteşti cu preţuri moderate. Pregăteşte costume şi din stofe aduse.

ORADEA-MARE,
Strada Csengeri No. 14

INFORMAŢIUNI

D-l Prim-ministru I. C. Brătianu *însoţit de d-l ministru al Minorităţilor Tătărescu va sosi în localitate şi vor ţinea într'o comună a judeţului o inspecţie administrativă*

Aceasta pentru a urma programul raţional desvoltat în faţa prefecţilor la Bucureşti, şi în vederea orientării la desbaterile legei administrative.

Claustru românesc la Beiuş. P. S. S. Valeriu Tr. Frenţiu, episcopul român unit de Oradea-Mare, în circulara sa pastorală din luna trecută aduce la cunoştinţă întregei sale eparhii că a înfinţat la Beiuş un claustru aparţinător ordului, de origină franceză Notre-Dame. Acest claustru este destinat educaţiei acelor fete române, cari doresc să se consacre spiritului evlavios al mănăstirei. In fruntea acestei mănăstiri a fost numită ca superioară maica Maria Ştefania Şorban dela claustrul aceluiaş ord. din Timişoera, întovărăşită de încă vre-o 6 maici. Este singura mănăstire de felul acesta în România.

Mulţumire către Onor. public. Prin aceasta aducem la conoştinţa expresiunea mulţumitei noastre pentru jertfele ce aţi adus în favorea invalizilor, văduvelor şi orfanilor de războiu, prin cumpărarea tablourilor desfăcute de către Intreprinderea noastră ce stă sub supravegehrea d-lui Ministru al Ocrotitor Sociale. Acţiunea noastră filantropică şi în acest an s'a inchelat cu un succes frumos. *Direcţiunea.*

Agatha Bârsescu. *Astă seară cea mai mare artistă a noastră, d-na Agata Bârsescu, dă prima reprezentaţie în oraşul nostru în sala teatrului „Regina Maria". Această mare tragadiană abia s'a întors anul acesta din străinătate unde a repurtat cele mai strălucite succese, Turneul pe care-l face în întreaga ţară este un adevărat triumf al artei româneşti. Pretutindeni a fost sărbătorită. Sperăm că şi cetăţenii oraşului nostru vor şti să răsplătească ostenelile acestei mari artiste care vine să ne dea clipe de artă superioară.*

Comunicat. Biroul Statistic de pe lângă Prefectura judeţului Bihor roagă toate stabilimentele şi intreprinderile indusriale de pe teritorul judeţului Bihor să binevoiască a trimite cât mai urgent posibil buletinul statistic ce le-a fost trimis spre complectare. Totodată se aduce la cunoştinţa binevoitoare a d-lor industriaşi, că aceste date servesc ca material de studiu pentru un dicţionar statistic al Ardealului, deci d-lor au tot interesul de a fi trecuţi în dicţionar impreună cu intreprinderea lor.

Leul a fost cotat ieri la Paris cu 9·70. La Zürich a fost cotat cu 2·92.50·

Ieri, cu acceleratul de ora trei a plecat din Oradea d-l general *Marcel Olteanu.* A fost petrecut la gară de toate autoritățile civilo-militare.

Accident de tren.

In stația Goioasa trenul de marfă s'a rupt în două. In urma accidentului în gara Aseu s'a produs o ciocnire, 10 vagoane s'au nimicit, s'au semnalat 4 morți.

In cauza penală intentată de d-l prof. Bogdan-Ionescu contra d-lui dr. Justin Ardelean, advocat, fost prefect, pentru articolele apărute în revistei „Vulturul" — pentru calomnie s'a fixat termenul desbaterei principale la tribunalul din localitate pe ziua de 13 Decembrie a. cor.

Noul cancelar german.

Criza Germană a fost rezolvată. Marx a fost însărcinat cu compunerea listei noului guvern german. In urma acestora prețul alimentelor a scăzut cu 25%

In zilele trecute a fost în Oradea d-l *Dobrescu* advocat din București, președintele „Uniunei Avocaților din întreaga Românie.

Duminecă, 2 Decembrie „Astra" a organizat la Velența Orăzii o serbare pentru muncitori, comemorând a 5-a aniversare a Unirii.

La această întrunire au vorbit Păr. protopop Horvath, Profesor I. Cosma, dr Aurel Lazăr, și notarul public Bunea.

In program au mai fost declamări și cântece cântate de studenți.

Dăm în intregime cuvântarea d-lui profesor I. Cosma, care a fost îndelung aplaudată de asistență, în foiletonul ziarului nostru de azi.

Toți cei cari vreau să petreacă clipe plăcute să meargă la varietul

„Parisien Grill"

Programe alese, băuturile cele mai bune și tot comfortul. 1—12

Teatru românesc la Oradea-Mare. *In ultimul moment ne sosește la redacție memoriul Primăriei orașului Timișoara, prelucrat în vederea creierii unei trupe permamente de teatru național, cu sediul în Timișoara, pentru orașele dela frontiera apuseană a țării. Memoriul cuprinde în această zonă și orașul Oradea-Mare. Proectul aflăm că s'a prelucrat în urma conferinței primarilor care a avut loc în luna Noembrie în Oradea-Mare în urma căruia a provăzut orașul în buget suma de Lei 500.000 ca subvenție anuală.*

Intr'un număr viitor vom discuta expunerile motivate, ne vom da părerea, și vom insista ca să ne cunoască părerea și forurile competente.

Schrunk By Perless London

au sosit

stofe engleze speciale la

HACKMAYER

croitor bărbătesc

Strada Avram Iancu No. 2

Descoperirea unui plan al sovietelor rusești la Berlin.

Berlin. — Au fost arestați deputații comuniști Fischer și Wolfstein, prinși în complicitate cu sovietele rusești, în favoarea cărora au adunat arme și munițiuni și au intreprins o întinsă propagandă. Parlamentul le-a ridicat imunitatea.

Eroul necunoscut. Dumineca trecută 2 Dec. în prezenta d-lui ministru Tătărescu, în cadrul unor serbări grandioase, s'a desvelit monumentul eroului necunoscut în piața orașului Târgu-Mureș. Monumentul prezintă un soldat în mărimea naturală, ținută de campanie, dinapoia sa stânci și deasupra vulturul național. Este o podoabă pusă la stăruința conducătorilor înțelepți ai orașului.

Toți intelectualii și elita Oradiei-Mari frecventează numai

Cafeneaua „ELITE"

O orchestră clasică de primul ordin, delectează publicul.

Inmormântarea episcopului Séchenyi

Astăzi la orele 10 a avut loc înmormântarea episcopului Séchenyi în Biserica Universității din Budapesta.

Rechiemul a fost oficiat de cardinalul Ion Csernoch asistat de toți mitropoliții, episcopii și clerul din Ungaria și de mintiul papal Schioppa. La acest serviciu funebru au participat regentul Horthy, prințul Iosif de Habsburg, guvernul întreg în frunte cu prim-ministru Bethlen, reprezentanții diplomatici ai țărilor străine camera, și toți înalții demnitari.

Din partea României a asistat ambasadorul nostru Stârcea, consulul Trifu și păr. Siegescu profesor la universitatea din Budapesta.

Ieri a fost prelerinaj la catafalc. Contele Séchenyi era îmbrăcat în odăjdiile cele mai scumpe.

Cosciugul a fost deschis până azi la ora 9. Episcopul a fost îmbălsămat.

Publicațiune de licitație!

In urma insărcinării primite prin hotărirea Cons. No. 20178/1923 publică licitațiune pentru efeptuirea lucrărilor ce urmează mai la vale și anume: renovarea automobilului pompă și prevederea lui cu 6 bandaji și lucrarea de montaj, 200 kgr. benzin, 20 bucați funii de salvare, — Montaj și lucrări de curelar pe centurele deteritorate, 5 kgr. sârmă de aramă galbenă, 100 cutii pomadă de lustruit, 4 kgr. minium, reparări de tinichigiu la lanterne. — Alimentarea și ingrijirea bateriilor, lanternelor dela automobilul pompă 6 buc. mantale de salvare, 3 cearceafuri de cauciuc pentru bancardele salvatorilor, renovarea garajelor de trăsuri, 2 perechi cizme de păr pentru sentinele, 2 buc. cojoace peniru santinele, 2 buc. căciuli (miițe) pentru santinele, repararea ferestrilor, curățirea cazarmei cumpărerea periilor pentru spălatul padimentului, montarea soneriilor de salvare, repararea ceasornicilor de control din teatru și camerele gărzilor tipărirea în românește a imprimatelor pentru biroul corpului pomp. repararea pompei „Kraust". Repararea generală a trăsurilor de salvare.

Informațiuni precise asupra lucrărilor ce sunt de exerțat, precum și orice amănunte privitoare la natura lucrărilor se pot câștiga la Dl. Comandant A. Serac. în cazarma pompierilor.

Ofertele respective preliminarele sunt a se inainta Secției economice a orașului etajul I. camera 26 până la 3 Decembrie orele 10 a. m. în plicuri închise.

Ionaș ss.
consilier economic.

ASPECTE DIN GERMANIA

Situația monetară

— *Dela Corespondentul nostru* —

Mannheim, 26 Noembrie

Cea mai rea monedă din lume este astăzi marca germană — atât de fălosă în trecut. Marca hârtie a ajuns astăzi ca numai în sute de miliarde să aibă ceva valoare. Incă și rubla rusească e cu ceva mai bună, decât marca. Pentru a documenta aceasta, iată dau mai jos câteva date valabile astăzi 26 Noembrie după masă. Fixăm bine momentul, fiindcă aici toate au valoare relativă. Mâine pe astă vreme o să fie poate cu totul alte cifre, alte calculări. Cursul oficios al Dolarului american, accentuez american, fiindcă mai nou sunt și Dolari germani, este azi 4, patru bilioane și 200 miliarde. Cursul particular însă este aproape intreitul acestuia, 11—12 bilioane mărci poți să obții pe dolar. Scriu în cifre pentru ca să ilustrez mai bine cât face acest număr, azi frecvent în afacerile de toate zilele, mai inainte numai în calculările astronomilor: *12,000,000,000.* Dolarul nu-l poți vinde pe teritor german numai cu cursul oficios, curs fictiv dat dela Berlin, fiindcă în caz contrar conform legii devizelor germane ești aspru pedepsit. Dacă trecem însă podul peste Rin, în teritorul ocupat de francezi, și noi avem favorul, acolo ni-se vor plăti cursuri fixate de bursa dela Londra, ultima care cotează incă marca germană. La schimb însă iată alte inconveniente. Dacă e curs slab banca îți dă *Reichsbanknote,* hârtia emisă de Banca Imperiului primită ori și unde, dar dacă ai obține un curs mai favorabil, îți vor plăti *Stadtgeld,* bancnote emise de orașe, de ținuturi și cari ni se iau numai în orașul unde au fost emise. Aceste hârtii numite *Notgeld* îți face multe incurcături. Ai bani la tine, multe sute de miliarde, și nu poți să-ți cumperi măcar un pachet cu țigarete pentrucă nimeni nuți primește banii. Și dacă ai schimbat odată repede trebue să te gândești ce vei face cu paralele, din cauza că dacă le vei ținea în buzunar până în ziua următoare ești expus ca schimbându-se multiplicatorul, să-ți scadă la jumătate valoarea banilor tăi. Acum iarăș o nouă noțiune: *Multiplicator.* Ce este acest ceva miraculos, care îți determină de pe un moment pe altul valoarea banilor tăi și te poate face să zici la amiazi că ai bani și aceiași bani să nu-ți ajungă de seară la — o cină slăbuță.

Prețu ile mărfurilor și a tuturor ce se exprimă *în monedă se calculează în Goldmark,* marcă aur, care ar avea valoarea dinainte de războiu (dar care totuș nu corespunde la aceea). Să nu creadă insă cineva că marca aur e aur, nici poveste, e o hârtiuță pe care este tipărit foarte simpiu și fără arta și tehnica tipăririi bancnotelor că valorează o marcă aur. Iată, dacă cumperi ceva ce socoteli va trebui să faci. Cumperi o pereche de ghete, frumoase, elegante costă 30 Goldmark (au costat oare o pereche de ghete inainte de războiu 30 de mărci sau aproape 40 de Lei? nu!) Schlüsselzahl = multiplicatorul care se poate schimba de pe o oră pe alta (în München, am auzit, s'a schimbat de 3 ori pe zi) este azi în 26 Noembrie după amiazi 1 Bilion. Prin urmare perechea de ghete în chestiune te costă 30 Bilioane mărci hârtie, a căror valoare în Lei depinde de cursul cu care ai schimbat valuta ta. Presupunem că ia cumpărat dolarul cu 210 Lei și l-ai schimbat cu 10,5 Bilioane, ghetele fac în acest caz cu ceva mai puțin decât 630 Lei. Dar după schimbul oficios, aceleași ghete te-ar costa aproape 1490 Lei, preț oribil, imposibil de plătit. Cumpărăturile trebue să le faci insă repede fiindcă ești expus ca variind multiplicatorul marfa să te coste preț dublat. Că în ce proporție se schimbă multiplicatorul iată un exemplu: în 9 Noembrie a fost 100 miliarde, în 10 Noembrie 150 miliarde, în 15 crt. 300 miliarde, în 16 crt. 600 miliarde și în 20 crt. 1 Bilion. Din acest motiv n'ai siguranța pe câtțva zile măcar.

Tendința este ca să se inventeze bani cari să aibă valoare permanentă neschimbătoare. Pentru aceasta s'au emis *Rentenmark,* hârtiuța tipărită că valorează o marcă aur, s'au emis și *Reichsschatzanweisung,* bonuri de tezaur, cari valorcază: 1 Dolar=4,20 mărci aur, un bilet reprezentând atât, cel de jumătate ½ Dolar=2,10 Mărci, ¼ Dolar=1,05 Mărci. Calculările iarăș cu astfel de fracțiuni devin și mai anevoioase. Astfel de dolari germani egal mărci le editează (căci cuvântul emite e prea puțin) și *Camera de Comerț,* și ducatul *Baden,* și marile fabrici de anilin și sodă, banii acestor din urmă sunt numiți *Anilin-Dolari.* Specula a inceput deja și cu acestea căci în loc de cursul oficios 1 Dolar american=4,20 mărci aur, poți obținea deja 1 Dollar 7,3 Mărci aur.

Noțiunea haos e prea clară pentru a caracteriza situația monetară de azi a Germaniei. *G. Mărcuș.*

Congresul Uniunei patronale alimentare din România

„Sindicatul proprietarilor de cafenele, restaurante, cofetării, etc." din România ține astăzi, în 5 Decembrie, *congresul său* în Oradea-Mare. La acest congres vor participa miniștrii Mârzescu și Tătărescu, precum și reprezentanții ministerelor de comerț, interne și finanțe.

Direcțiunea centrului, cu concursul tuturor Camerilor de comerț și industrie, vor folosi această ocaziune pentru expunerea tuturor cauzelor, cari fac să stagneze întreg comerțul și industria.

Seara va avea loc un banchet organizat în onoarea congresiștilor și a înalților oaspeți.

ULTIMA ORA

Congresul corpului didactic.

București. — In congresul corpului didactic care s'a ținut în ziua de 2 Decembrie în București se propusese ca salariile profesorilor să fie plătită în valută forte (franci elvețieni și francezi).

S'a văzut însă că această cerere era nelalocul ei și s'a fixat ca să se ridice leafa de bază așa fel încât să se poată face față necesităților zilei de azi.

Se zvonește că dacă cererea aceasta nu va fi satisfăcută se vor suspenda cursurile.

Ridicarea prețurilor maximale la cafenele.

Pe ziua de azi s'a hotărât suspendarea prețurilor maximale la cafenele și cofetării. Dacă până acuma cu prețurile maximale și era scumpă consumația în aceste localuri, ne închipuim ce va fi de acum incolo.

Pronosticuri pentru alegerile din Anglia.

Londra. — *Compania electorală este în toi în tot regatul unit, și după desfășurarea ei de până acam se și dau rezultatele pe cari le vom cunoaște integral în ziua de 9 Dec. Dintre cei 1443 de candidați, 531 sunt conservatori guvernamentali, 455 liberali de ai opoziției lui Lloyd George, 434 labouriști și 23 din alte partide. S'au declarat până acum aleși fără contracandidați: 36 guvernamentali, 10 liberali, 30 din partidul muncitorilor și un conservator adept al libertății comerțului.*

Din cifrele de mai sus, rezultatele ce se așteaptă nu pot fi preastrălucite pentru guvern. Se deduce din aceasta o schimbare aproape inevitabilă a politicei externe engleze. Aparatul cu care lucrează guvernul, îngădue totuș perspectiva unei continuări a politicei alături de Franța.

Tratativele ruso-române.

Astăzi se reincep tratativele, intrerupte, între România și Rusia, la Tiraspol.

1644 Tipografia Românească, Str. Francisc Deák 2